

ne za uporabo.

V zaključnem nagovoru je A. Giunilia-Mair pozvala udeležence, da naj prenehajo uporabljati izraz "bron" in prično uveljavljati primerejše izraze: "bron", "medenina" in "druge bakrove zlitine". Poimenovanje pa omogoča le skrbno opravljena analiza materiala. Čez dve leti naj bi se delavnica zgodila v Ljubljani.

Rezultati te in bodočih predvidenih delavnic naj v prvi vrsti pridejo v zavest kustosov in restavratorjev v muzejih, saj dobra opredelitev metalurških postopkov prispeva k izpovednosti in k lažji in uspešnejši zaščiti predmetov. Razumevanje starih metalurških postopkov bistveno osvetljuje ekonomske, socialne, tehnološke in kronološke teme, s katerimi se arheologi srečujemo. Prispevki te delavnice naj bi nekoliko dopolnjeni izšli v eni naslednjih številki revije *Aquileia nostra*.

Eva Holz

JERUSALEM IN SLAVIC CULTURE. An International Conference. Ljubljana, Slovenija, October 15 - 16 1998.

15. in 16. oktobra je bila v Ljubljani mednarodna konferenca Jeruzalem v slovanski kulturi. Pokrovitelji so bili Znanstveno-raziskovalni center SAZU, Centre for Slavic Languages and Literatures of the Hebrew University of Jerusalem in The Israeli National Academy of Sciences and Humanities. Organizirala sta jo direktor ZRC SAZU dr. Oto Luthar in direktor Centre for Slavic Languages and Literatures of the Hebrew University of Jerusalem prof. Wolf Moskovich.

Slovesna otvoritev konference je bila v veliki dvorani Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Udeležila sta se je tudi podpredsednik Izraelske akademije znanosti in umetnosti gospod prof. Haim Tadmor in glavni tajnik Slovenske akademije znanosti in umetnosti akademik Matija Drovenik. Uspešno delo sta konferenci zaželela še direktor ZRC SAZU dr. Oto Luthar in prof. Wolf Moskovich, direktor Centra za slovanske jezike in literaturo na hebrejski univerzi v Jeruzalemu.

V referatih prvega dne zasedanja so predavatelji spregovorili o pomenu Jeruzalema v slovanskih tekstih. Prof. Joel Raba iz Tel Aviva je govoril o predstavi Jeruzalema kot srednjeveškega središča v Rusiji. Dr. Francka Premk iz Ljubljane je predstavila sliko Jeruzalema v najstarejših slovanskih prevodih Biblije in tudi videnje Ljubljane v judovskem srednjeveškem dokumentu iz Ljubljane. Prof. Eugene Vererschagin iz Moskve je govoril o Jeruzalemu v starih ruskih komentarjih ob Teodorovi beatifikaciji. Prof. Gianfranco Giraudo iz Benetk je spregovoril o večni temi, o drugem Jeruzalemu nasproti tretjemu Rimu. Dr. Luca Calvi, prav tako iz Benetk, je zelo živahno predstavil odnos med Jeruzalemom in Rimom v delih M. Rosvyhuvs'kyega-Andrella.

V popoldanskem delu zasedanja so bile na vrsti teme, ki so se nanašale na slovensko-hrvaški prostor.

O hrvaških imenih, ki izvirajo iz judovskih korenin, je predaval prof. Milan Nosić z Reke. Prof. Vlado Habjan je v svojem referatu skušal podati pregled o Judih v 1500 letih slovenske zgodovine. Dr. Eva Holz je ob štirih izbranih razpravah o Judih na Kranjskem v 19. stoletju spregovorila o odnosu Kranjcev do Judov v omenjenem času.

V petek dopoldne so se zvrstili zelo zanimivi referati.

Prof. Denis Ponž je spregovoril o odnosu do Judov in o oblikovanju antisemitizma v prvi polovici 20. stoletja na Slovenskem. Kot primer je predstavil življenjsko pot Antona Novačana. Dr. Janez Peršič je v referatu Romanje v Jeruzalemu predstavil pot dveh Izolčanov, ki sta romala v Jeruzalem sredi 14. stoletja. O svoji poti sta napisala tudi zelo jedrnatoporočilo, ki je, po dosedaj znanih podatkih, edino te vrste pri nas. Dr. Janez Rotar je spregovoril o občečloveških sporočilih, ki jih je na vse ozaveščene bralce naslovlila Zlata Vokač Medic v svojih romanih Marpurgi in Knjiga senc. Dr. Vladimir Nartnik je v svojem prispevku na nov in svež način predstavil ime kneza Sama v slovanski ljudski pesmi in tako podal osnovo za nove poglede in interpretacije.

V zaključnem popoldanskem delu so predavatelji spregovorili o pojmu Jeruzalema v literaturi, ki je nastajala med Judi v tujini.

Prof. Giorgio Ziffer iz Vidma je predstavil Jeruzalem v kijevskih delih, ki govorijo o "ljubezni in milosti". Dr. Vladimir Khazan iz Jeruzalema je čustveno spregovoril o poetiki Jeruzalema v ruski literaturi 20. stoletja. Zborovanje se je zaključilo s predavanjem prof. Wolfa Moskovicha iz Jeruzalema o povezavi med Kijevom in Jeruzalemom v moderni ukrajinski literaturi.

Ob večini referatov se je razvila tudi živahna debata. Konferenca je potekala v angleškem, ruskem, slovenskem in hrvaškem jeziku. Po začetni uradni prevladi angleščine se je vse bolj uveljavljala ruščina, ki je postala tudi jezik, v katerem je debatirala večina prisotnih. Prispevki te konference bodo objavljeni v zborniku.

Do sedaj je izšlo že pet zbornikov na temo Judje in Slovani. Zamisel o taki zbirki se je porodila na mednarodnem simpoziju v Jeruzalemu leta 1984, ko so govorili o odnosih med judovskim in slovanskimi jeziki (Synchrony and Diachrony in Jewish-Slavic Language Contacts). Razprave s te konference so izšle v zborniku z naslovom Jews and Slavs, Jerusalem-St. Peterburg leta 1993. Razdelitev vsebine v tem zvezku je postala vzorec tudi za naslednje. V prvem delu je deset strokovnjakov obravnavalo Biblijo v slovanskem svetu. O tem so govorili priznani strokovnjaki iz Italije, Rusije, Izraela in Švedske. V drugem delu, ki govori o judovsko-slovanskih stikih v jeziku in literaturi, pa je trinajst strokovnjakov iz Izraela, ZDA, Srbije, Romunije, Velike Britanije in Ukrajine predstavilo svoje dosežke na tem zelo zanimivem in

občutljivem področju. Publikacija je nastala tudi v upanju, da bi pripomogla k boljšemu razumevanju problemov in izzivov pri judovsko-slovanskih stikih.

Drugi sestanek je bil leta 1993, nosil je naslov Biblija in vzhodnoslovanska kultura v času od 9. - 20. stoletja (The Bible and East Slavic Culture of the Xth - XXth Centuries). Tema tega zasedanja je bila poseben izziv, saj naj bi na vzhodu vladalo 70 let antireligiozno in tudi antisemitsko vzdušje. Avtorji so spregovorili o bibličnih tekstih v času od 15. do konca 19. stoletja. Drug problem, s katerim so se spopadli, je bil prikaz tisočletne judovske diaspore med Slovani. Razprave so izšle v drugem zvezku serije *Jews and Slavs*, ki nosi naslov *The Bible in a Thousand Years of Russian Literature*. Ta zvezek je izšel v Jeruzalemu leta 1994. Kot v prvem zvezku je tudi tokrat najprej na vrsti del, ki govori o Bibliji v slovanskem svetu (The Bible in the Slavic World). O tem vprašanju je spregovorilo sedem avtorjev iz Švedske, Grčije, Češke, Poljske in Rusije. V drugem delu, ki ima naslov *Judovsko-slovanski literarni stiki* (Jewish-Slavic Literary Contacts), pa je 14 avtorjev iz Izraela, Rusije, Poljske, ZDA, Francije, Ukrajine, Madžarske in Italije spregovorilo o tej problematiki v času od 18. do 20. stoletja.

Leta 1995 sta izšla dva zvezka zbirke. V enem so strokovnjaki iz Izraela, Rusije, Bolgarije, Grčije, Italije, Poljske in Francije spregovorili o judovskih starožitnostih. Ta zvezek je posvečen 90-letnici rojstva prof. Moshe Altbauerja. Tokrat se izjemoma niso držali že tradicionalne razdelitve, saj je ves zvezek posvečen Bibliji in njenemu prevajanju v starejših obdobjih v slovanskem prostoru, predvsem v Rusiji, Ukrajini in na Poljskem. Ta drugi zvezek, ki je izšel tega leta, nosi naslov *Judeo-Slavic Interaction in the Modern Period*, in govori o judovsko-slovanskih medsebojnih vplivih v modernem času. V prvem delu je svoje poglede na to problematiko predstavilo šest strokovnjakov iz Poljske, ZDA in Rusije. V drugem delu pa so o tem vprašanju spregovorili strokovnjaki iz Izraela. Te referate je pripevalo enajst poznavalcev iz Jeruzalema, Tel Aviva in Haife. Oba zvezka sta izšla v Jeruzalemu leta 1995.

Na naslednji konferenci so se posvetili odnosu med Judi in Ukrajinci. Zvezek z naslovom *Jews and Ukrainians* je izšel v Jeruzalemu 1996. Tokrat so najprej spregovorili o Bibliji v ukrajinski literaturi. O tej temi je govorilo trinajst strokovnjakov iz Izraela, Ukrajine, Nemčije in Poljske. V drugem delu pa so razpravljali o judovsko-ukrajinskih kulturnih stikih. V tem delu pa je sodelovalo deset avtorjev iz Izraela in Ukrajine. Zbornik tega zasedanja je izšel v Jeruzalemu leta 1996 in je zadnji v seriji *Jews and Slavs*, ki je nastajal pod pokroviteljstvom treh akademij znanosti, izraelske, ruske in ukrajinske. Teksti vseh zvezkov so pisani v angleškem in ruskem jeziku, zadnji v ukrajinskem. Serijo so izdajali The Israel Academy of Sciences and Humanities, The Hebrew University of Jerusalem, The Department of

Russian and Slavic Studies, The Centre for the Study of Slavic Language and Literature, The Slavonic Bible Foundation (Russian Academy of Sciences). Pri zadnjem zvezku je sodelovala še ukrajinska Akademija znanosti.

Aleksej Kalc

ARCHIVI AUTOBIOGRAFICI IN EUROPA. TRADIZIONI E PROSPETTIVE A CONFRONTO.

Rovereto, 30.-31. januarja 1998.

V dneh 30. in 31. januarja 1998 je bilo v Roveretu mednarodno znanstveno srečanje na temo avtobiografskih arhivov oziroma arhivov t.i. ljudskega pisanja, ki ga je priredila Federazione Archivi della scrittura popolare. To je bilo že osmo zaporedno letno srečanje o tovrstni problematiki v tem trentinskem mestecu, kjer je v 80. letih skupina zgodovinarjev in drugih strokovnjakov opravila pionirsko delo za znanstveno ovrednotenje t.i. sive dokumentacije in ob sodelovanju Italijanskega zgodovinskega vojnega muzeja iz Rovereta ter Zgodovinskega muzeja v Trentu ustanovila v okviru slednjega Arhiv ljudskega pisanja (Archivio della scrittura popolare). Arhiv, ki s kapilarnim terenskim delom in drugimi oblikami zbiranja pridobiva novo in novo gradivo, ter skupina okrog njega sta tako postala osrednje italijansko središče za zbiranje in preučevanje pisem, dnevnikov, pisnih pričevanj in sploh pisne dokumentacije, ki jo je proizvedla roka preprostega, malega človeka in ki tvori danes (kljub še vedno ne povsem izkoreninjeni skepsi nekaterih akademskih krogov) nepogrešljivo sredstvo za preučevanje zgodovine "od spodaj". Sadovi tega dela so vidni tudi v številnih objavah najbolj reprezentativnega gradiva in študijah najrazličnejše tematike (od vojne in šolstva do izseljevanja, raznih vidikov socialne zgodovine, predvsem problematike epohalnih tranzicij, miselnostnih sprememb, kulturnega šoka, družbenih odnosov, ne nazadnje pa seveda tudi problematike pismenosti, sociolingvističnih vprašanj in podobno).

Z letošnjim posvetom so organizatorji želeli napraviti nekakšen obračun opravljenega dela na področju zbiranja gradiva ljudskega pisanja v Italiji, kjer so v zadnjem desetletju zrasla še druga podobna središča, kot tudi drugod po Evropi, in dati pobudo za ustanovitev mednarodnega združenja tovrstnih arhivskih ustanov. Namen združevanja pa ne izvira iz težnje po poenotenju, ampak po boljšem medsebojnem poznavanju posameznih središč in stvarnosti, ki imajo zaradi bolj ali manj spontanega nastanka (navadno izven okvirov uradne arhivistike in akademskega sveta) zelo različne historiate in so razvile različne metode zbiranja, obravnave in uporabe gradiva, v skladu pač z zanimanji in formacijo ustanoviteljev ter cilji, ki so si jih ti zadali.